

ANTAZAVĖS JUOZO GRUODŽIO VIDURINĖS MOKYKLOS POVEIKIO PRIEMONIŲ TAIKYMO REKOMENDACIJOS NETINKAMAI BESIELGIANTIEMS MOKINIAMS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijomis siekiama padėti Antazavės Juozo Gruodžio vidurinės mokyklos darbuotojams veiksmingai reaguoti į kraštutinius mokinių netinkamo elgesio atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti mokyklos bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų fizinį ir psichologinį saugumą.

2. Rekomendacijos nustato galimas taikyti poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams bei pagrindines šių priemonių taikymo mokykloje sąlygas.

3. Rekomendacijos reglamentuoja klasių vadovų, dalykų mokytojų, socialinio pedagogo, direktoriaus pavaduotojų ugdymui veiklą užtikrinant mokykloje viešosios tvarkos kontrolę ir vykdant smurto ir nusikalstamumo prevenciją.

4. Rekomendacijų tikslai:

4.1. Užtikrinti mokykloje viešąją tvarką.

4.2. Parinkti ir pritaikyti efektyvias poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams.

4.3. Vykdyti smurto ir nusikalstamumo prevenciją.

4.4. Nustatyti bendrus viešosios tvarkos kriterijus mokykloje.

5. Klasių vadovai, dalykų mokytojai, socialinis pedagogas vadovaujasi Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymu, mokyklos nuostatais, vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, mokymo(si) sutartimi, dalyko mokytojo ir mokytojo, vykdančio klasės vadovo funkcijas, pareigybės aprašymu, direktoriaus įsakymais ir šiomis rekomendacijomis.

6. Apraše vartojamos sąvokos:

6.1. Vaikas yra žmogus, neturintis 18 metų, išskyrus atvejus, kai įstatymai numato kitaip.

6.2. Teisėti vaiko atstovai yra tėvai, tėviai, globėjai, rūpintojai, vaikų globos namų pedagogai ir kiti asmenys, kurie pagal įstatymą ar kitą teisės aktą privalo rūpintis vaiku, jį auklėti, globoti, jam atstovauti, ginti jo teises ir teisėtus interesus.

6.3. Viešoji tvarka - asmens elgesio viešumoje taisyklės, kurių laikymasis svarbus bendruomeniniam sugyvenimui, santaikai, pagrįstos etikos, moralės, pagarbos vieni kitiems principais.

6.4. Draudžiami daiktai - bet kokie daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių apyvarta uždrausta arba ribojama Lietuvos Respublikos įstatymais ar kitais teisės aktais saugumo, sveikatos apsaugos ir kitais visuomenės poreikiais, taip pat kiti mokykloje draudžiami turėti daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių sąrašas nurodomas mokyklos vidaus darbo tvarkoje ar kituose mokyklos veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose.

6.5. Netinkamas mokinio elgesys – mokinio elgesys, keliantis realų pavojų jo paties, kitų mokinių, mokyklos darbuotojų ar aplinkinių gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, taip pat pasikartojantis, tyčinis, agresyvus, įžūlus, griaunantis ugdymo(-si) procesą, pažeidžiantis aplinkinių garbę ir orumą bei psichologinį ir fizinį saugumą, mokinio elgesys.

6.6. Poveikio priemonė - mokyklos darbuotojo(-ų) veiksmai, kuriais siekiama nutraukti ar sustabdyti netinkamą mokinio elgesį bei atkurti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugią ir savitarpio pagarbą grįstą aplinką.

6.7. Pagrįsti fiziniai veiksmai – su fiziniu kontaktu susiję mokyklos darbuotojo veiksmai mokinio atžvilgiu, kurių gali būti imamasi, siekiant nutraukti arba užkirsti kelią mokinio elgesiui, keliančiam realų pavojų jo paties ir (ar) aplinkinių gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui.

6.8. Ugdymo(-si) vietos pakeitimas - laikinas mokinio atskyrimas nuo kitų mokinių, tęsiant mokinio ugdymą kitoje mokyklos patalpoje arba teikiant mokiniui reikiamą švietimo pagalbą.

7. Kitos apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (Žin., 1996, Nr. 33-807) ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

8. Sprendžiant mokinio elgesio problemas bei taikant poveikio priemones turi būti vadovaujamosi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu (Žin., 1996, Nr. 33-807), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804), Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu (Žin., 2007, Nr. 80-3214; 2010, Nr. 157-7969), Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 (Žin., 2002, Nr. 35-1305; 2007, Nr. 107-4379), mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579 (Žin., 2011, Nr. 45-2121), Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-941 (Žin., 2004, 100-3729; 2011, Nr. 99-4675), Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215 (Žin., 2011, Nr.88-4220), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. rugsejo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-1462 „Dėl teisės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencijos“ (Žin., 2004, Nr. 145-5281) ir kitais teisės aktais, taip pat prioritetinės vaiko teisių ir interesų apsaugos ir gynimo, vaiko žmogiškojo orumo, individualizavimo, visapusiškumo, pagarbos ir protingumo principais.

II. POVEIKIO PRIEMONĖS IR BENDROSIOS JŲ TAIKYMO SĄLYGOS

9. Mokyklos darbuotojas, esant šiose rekomendacijose nustatytoms sąlygoms ir siekdamas užtikrinti mokyklos bendruomenės narių ir (ar) aplinkinių saugumą, gali taikyti šias poveikio priemones ar imtis šių veiksmų:

9.1. Pakeisti mokinio ugdymo(-si) vietą (nuvesti mokinį į socialinio pedagogo kabinetą).

9.2. Iškviesti mokyklos vadovą ar jo įgaliotą atstovą (socialinį pedagogą / direktoriaus pavaduotoją ugdymui).

9.3. Organizuoti mokinio daiktų patikrinimą.

9.4. Panaudoti pagrįstus fizinius veiksmus (žr. VI skirsnį, 25 – 30 punktus).

10. Taikant rekomendacijose numatytas poveikio priemones, privaloma atsižvelgti į mokinio specialiuosius ugdymo poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitas, poveikio priemonės parinkimui ir taikymui svarbias, aplinkybes.

11. Rekomendacijose numatytos poveikio priemonės gali būti taikomos mokiniui tik tada, kai nedavė laukiamų rezultatų jau išnaudotos šios poveikio priemonės ir pagalbos teikimo galimybės:

11.1. Organizuoti individualūs pokalbiai su mokiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais, vaikų globos namų pedagogais) – fiksuojama darbo su mokiniiais ir jų tėvais (globėjais, rūpintojais, vaikų globos namų pedagogais) registracijos žurnale (atsakingas socialinis pedagogas).

11.2. Informuoti tėvai (globėjai, rūpintojai) žodžiu arba raštu (telefonu, el. paštu). (Atsakingi asmenys: socialinis pedagogas, klasių vadovai).

11.3. Mokinys svarstytas klasės susirinkime.

11.4. Mokinys svarstytas Vaiko gerovės komisijos posėdyje.

Visais kitais atvejais, kai vaiko elgesys daro žalą ar kelia realų pavojų jo paties ar aplinkinių gyvybei, sveikatai, saugumui ar turtui, į mokinio padarytus mokyklos vidaus tvarkos taisyklių, mokinio elgesio normų ir (ar) mokymo(si) sutarties nuostatų pažeidimus reaguojama kitu teisės aktu nustatyta tvarka.

12. Apie mokiniui pritaikytą poveikio priemonę turi būti nedelsiant informuojamas mokyklos vadovas ar jo įgalioti asmenys (direktoriaus pavaduotojas ugdymui, socialinis pedagogas), mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai, vaikų globos namų pedagogai), taip pat, esant būtinybei, savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius ir (ar) teritorinė policijos įstaiga.

13. Mokiniui pritaikyta poveikio priemonė ir mokyklos darbuotojo(-ų) veiksmai mokinio atžvilgiu privalo būti fiksuojami raštu mokyklos vadovo nustatyta tvarka:

13.1. Mokyklos darbuotojas pildo drausmės pažeidimo pažymą, kurioje nurodo pažeidimą ir taikytą drausminimo priemonę (1 priedas).

14. Mokyklos darbuotojas, įtaręs, kad mokinys mokykloje ar jos teritorijoje vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas ar yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, privalo vadovautis Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas nustatymo organizavimo aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 (Žin., 2002, Nr. 35-1305; 2007, Nr. 107-4379), ir laikytis jame nurodytų veiksmų sekos.

III. UGDYMO(-SI) VIETOS PAKEITIMAS

15. Ugdymo(-si) vietos pakeitimas gali būti taikomas mokytojo sprendimu, kai mokinio elgesys akivaizdžiai griaua (žlugdo) mokinių ugdymo(-si) procesą pamokos metu.

16. Pakeitus ugdymo(-si) vietą, mokinys atlieka mokytojo paskirtas užduotis prižiūrimas kito mokyklos vadovo paskirto darbuotojo (socialinio pedagogo / specialiojo pedagogo / psichologo).

17. Mokinio ugdymo(-si) vieta gali būti pakeičiama ne ilgesnei kaip ši sprendimą priėmusio mokytojo pamokos trukmei. Esant būtinybei, šios priemonės taikymo trukmė gali būti pratęsiama mokyklos vadovo ar jo įgalioto asmens sprendimu, atsižvelgiant į mokyklos vadovo paskirto darbuotojo (prižiūrėjusio mokinį pakeitus jo ugdymo(-si) vietą) arba švietimo pagalbos specialisto rekomendaciją, tačiau ne ilgiau kaip iki pamokų pabaigos.

IV. MOKYKLOS VADOVO AR JO ĮGALIOTO ASMENS IŠKVIETIMAS

18. Mokyklos darbuotojas gali išsikviesti mokyklos vadovą ar jo įgaliotą asmenį, padėti nutraukti netinkamą mokinio ar mokinių grupės elgesį (klasės seniūnas, arba seniūno pavaduotojas pakviečia socialinį pedagogą / direktoriaus pavaduotoją ugdymui / spec. pedagogą / psichologą).

19. Mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo tarpininkauja sprendžiant mokytojo ir mokinio ar mokinių grupės konfliktą, taip pat padeda mokytojui numatyti tolesnes mokinio(-ių) ugdymo(-si) proceso organizavimo galimybes bei pagal kompetenciją inicijuoti ir (ar) spręsti švietimo pagalbos arba drausminių auklėjamojo poveikio priemonių taikymą mokiniui(-iams).

V. MOKINIO DAIKTŲ PATIKRINIMAS

20. Jeigu mokyklos darbuotojui kyla pagrįstų įtarimų, jog mokinys gali turėti draudžiamų daiktų, darbuotojas nedelsdamas apie tai informuoja mokyklos vadovą arba jo įgaliotą asmenį.

21. Mokyklos darbuotojas(-ai) ir (ar) mokyklos vadovas arba jo įgaliotas asmuo turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus. Mokinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo sutikimo ir (ar) jam nedalyvaujant.

22. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du mokyklos darbuotojai, vienas iš jų – mokyklos vadovas arba jo įgaliotas asmuo. Paaiškėjus, kad mokinys turi draudžiamų daiktų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai, vaikų globos namų pedagogai) ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.

23. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojami ir kviečiami atvykti į mokyklą mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai, vaikų globos namų pedagogai). Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat, esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.

24. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas mokyklos vadovo paskirto darbuotojo.

VI. PAGRĮSTI FIZINIAI VEIKSMAI

25. Mokyklos darbuotojas(-ai) pagrįstus fizinius veiksmus mokinio atžvilgiu gali taikyti tik tais atvejais, kai siekiama:

25.1. Apsaugoti mokinį nuo savęs ar kitų asmenų (su)žalojimo mokinio įsiaudrinimo metu.

25.2. Užkirsti kelią ir (ar) nutraukti smurtinį mokinio elgesį prieš kitus mokinius, mokyklos darbuotojus ar kitus aplinkinius asmenis.

25.3. Neleisti mokiniui palikti patalpos, jeigu jo pasišalinimas kelia grėsmę jo paties ar kitų asmenų saugumui.

25.4. Nutraukti mokinių tarpusavio muštynes, jei mokinys(-iai) nereaguoja į žodinius mokyklos darbuotojo paliepimus jas nutraukti.

25.5. Nutraukti mokinio veiksmus, kuriais niokojamas turtas, ir (ar) apsaugoti turtą nuo galimo sunaikinimo ar sugadinimo arba sustabdyti netvarką.

25.6. Atskirti mokinį, griaunantį bendrą klasės tvarką ar mokyklos renginį, kai jis nepaiso pakartotinių reikalavimų ir raginimų laikytis elgesio taisyklių, išvedant jį iš patalpos (pavyzdžiui, klasės, salės, valgyklos ar pan.). Pamokos metu iš klasės pašalintas mokinys atlieka mokytojo paskirtas užduotis kitoje patalpoje, prižiūrimas mokyklos vadovo paskirto darbuotojo, arba jam teikiama reikiama švietimo pagalba. Mokyklos renginio metu pašalintas mokinys turi būti prižiūrimas mokyklos vadovo paskirto darbuotojo, kol teigiamai pasikeičia mokinio elgesys (pavyzdžiui, mokinys nusiramina, pasižada tinkamai elgtis ir pan.) arba kol mokinį pasiima tėvai (globėjai, rūpintojai, vaikų globos namų pedagogai), išskyrus atvejus, kai dėl objektyvių priežasčių jie pasiimti mokinio negali arba organizuoti mokinio perdavimą tėvams (globėjams, rūpintojams, vaikų globos namų pedagogams) nėra tikslinga.

26. Pagrįsti fiziniai veiksmai gali varijuoti nuo stovėjimo tarp mokinių gresiant potencialiam atviram jų konfliktui, stovėjimo prieš mokinį, siekiant užkirsti kelią pavojingam mokinio elgesiui (pavyzdžiui, siekiant atitverti kelią prie lango, jei mokinys grasina iššokti, ar pan.), vedimo paėmus už rankos, iki mokinio sulaikymo, fiziškai apribojant mokinio veiksmus. Mokinio sulaikymas gali būti naudojamas tik ekstremaliose situacijose (pavyzdžiui, kai siekiama nutraukti mokinių muštynes, jeigu nėra kitų galimybių jų išskirti nepanaudojant fizinės intervencijos; kai siekiama nutraukti mokinio save žalojantį elgesį, jį apglėbiant ir laikant tol, kol mokinys nurims, ir pan.).

27. Fizinis kontaktas su mokiniu yra laikomas tinkamu tokiose situacijose:

27.1. Mokinį(-ius) laikant už rankos(-ų), sudarant ratą, žaidžiant žaidimus.

27.2. Mokinį vedant už rankos.

27.3. Guodžiant mokinį.

27.4. Pasveikinant mokinį.

27.5. Mokant mokinį groti instrumentu, šokti.

27.6. Rodant mokiniui, kaip atlikti fizinius pratimus.

27.7. Teikiant pirmąją pagalbą.

28. Fiziniai veiksmai laikomi nepagrįstais, draudžiamais ir traktuojami kaip smurtas mokinio atžvilgiu tokiais atvejais, kai jie:

28.1. Naudojami norint pademonstruoti savo viršenybę.

28.2. Naudojami siekiant sukelti vaikui skausmą.

28.3. Naudojama didesnė nei yra būtina fizinė jėga.

29. Pagrįstų fizinių veiksmų panaudojimas neturi kelti grėsmės vaikų gyvybei ir sveikatai.

30. Mokyklos darbuotojas(-ai), taikydami pagrįstus fizinius veiksmus, visada privalo vadovautis minimalių būtinų fizinių veiksmų panaudojimo trumpiausiam būtinam laikotarpiui principu.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Su poveikio priemonių netinkamai besielgiantiems mokiniams taikymo sąlygomis ir tvarka supažindinami mokyklos darbuotojai (supažindina mokyklos vadovas), mokiniai (supažindina klasių vadovai) ir jų tėvai (globėjai, rūpintojai, vaikų globos namų pedagogai) (supažindina klasių vadovai) (pasirašytinai).

32. Mokyklos vadovas skiria:

32.1. Mokyklos darbuotojus, prižiūrinčius mokinius 15, 24, 25.6 punktuose numatytais atvejais.

32.2. Įgaliotus asmenis, pagal kompetenciją dalyvaujančius poveikio priemonių taikyme.

33. Visi skundai dėl poveikio priemonių mokiniui taikymo turi būti nuodugniai ir operatyviai išnagrinėti teisės aktų ir mokyklos veiką reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka. Mokyklos vadovas, įvertinęs visas aplinkybes, teisės aktų nustatyta tvarka priima sprendimą dėl mokyklos darbuotojo nušalinimo skundo tyrimo laikotarpiu.

34. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus mokykla informuoja kompetentingas savivaldybės institucijas (švietimo ir kultūros skyrių, vaiko teisių tarnybą).

35. Mokyklos darbuotojai taiko poveikio priemones griežtai laikydamiesi nurodytų reikalavimų.
